

Kadın Mahkûmlarda Sosyodemografik Özellikler ile Psikopati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kesitsel Bir Çalışma

The Relationship Between Sociodemographic Characteristics and Psychopathy, Within Women Prisoners: A Cross-Sectional Study

^{id} Özlem BUGUR ÖZDEMİR^a, ^{id} Aslı AKDAŞ MİTRANİ^b

^aİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp ABD, İstanbul, Türkiye

^bİstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü Klinik Psikoloji ABD, İstanbul, Türkiye

ÖZET Amaç: Araştırmada, kadın mahpuslarda suçla ilgili olabilecek değişkenler; sosyodemografik ve psikolojik faktörler incelenmiştir. Bununla birlikte kadınların suçla ilişkili olabilecek faktörler belirlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Sosyodemografik özellikler ve suçla ilgili özellikler bilgi formu ve psikopati düzeylerinin belirlenebilmesi için Levenson Psikopati Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Adana Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Denizli Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Gebze Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 5 farklı cezaevinden veri toplanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan 304 kadın hükümlünün yaş aralığı 18-65, yaş ortalaması 35,81'dir (standart sapma=10,37). Ortalama psikopati puanlarının diğer değişkenlere göre farklılıkları tek yönlü varyans analizi, bağımsız örneklem t-testi, Pearson korelasyon katsayısı testi ve ki-kare testi ile incelenmiştir. **Bulgular:** Eğitim durumu, okul başarısı, gelir, sosyal çevre, babanın ölümü değişkenleri birincil psikopati, ikincil psikopati ve total psikopati puanları ile anlamlı derecede ilişkili bulunmuştur. Mala yönelik suç işleyenlerde mükerrer suç oranının, şahsa yönelik suç işleyenlerden fazla olduğu ve şahsa yönelik suç işleyenlerin, ilk suç yaşının mala yönelik suç işleyenlerin ilk suç yaşından daha yüksek olduğu bulunmuştur. **Sonuç:** Alanda psikopati ve suç ilişkisine dair bilgiler genellikle erkek mahkûmlardan gelen verilere dayanmakta olduğundan; araştırmamızın suç özellikleri, mükerrer suç ve psikopati ilişkisine dair kadınlarla ilgili sınırlı bilgiye önemli bir katkı sağladığı söylenebilir.

ABSTRACT Objective: In this study, the variables related with offences of women prisoners, sociodemographic and psychological factors are examined. Besides, the factors connected with getting involved in crime are tried to be determined and evaluated. **Material and Methods:** Socio-demographics form and crime information form. Additionally, Levenson Self-Report Psychopathyscale is used to assess psychopathy level. The data are collected from 5 distinct correctional facilities for women, which are Ankara, Adana Karataş, Gebze Women high-security Prison and Denizli Bozkurt, Kocaeli Women low-security Prison. The sample group consisted of 304 women with an age range of 18 and 65. Mean participant age was 35.81 (standard deviation=10.37). Mean psychopathy scores were analyzed by one-way analysis of variance, independent t-test, Pearson correlations and chi-square. **Results:** Educational status, school performance, income, social environment, death of father demonstrated significant relations on primary psychopathy, secondary and total psychopathy scores. According to study, recidivism rates higher between acquisitive crimes than containing violence crimes. The age of first offense of those committing crime against person is higher than the age of first offense of people who committed serious acquisitive crimes. **Conclusion:** Great majority of information about the relationship between psychopathy and crime comes from men prisoners' data. This research's contribution to the limited information about the relationship among crime features, repeating crime and psychopathy on women has significant importance on current literature.

Anahtar Kelimeler: Kadın mahkûmlarda psikopati; mükerrer suç; psikososyal değişkenler; risk faktörleri

Keywords: Psychopathy on women prisoners; repeating crime; psychosocial variables; risk factors

Psikopati, klinik psikolojinin olduğu kadar adli psikolojinin de ilgi alanına giren bir kavramdır. Klinik psikolojide psikopati, antisosyal kişilik bozukluğu tanı kategorisi ile etiyolojisi ve müdahale

yöntemleri yönlerinden incelenmekte, adli alanda ise suça yatkınlık, suç davranışının tekrarı, risk ve tehlikelilik tespiti ve psikososyal rehabilitasyon müdahaleleri yönünden ele alınmaktadır.

Correspondence: Özlem BUGUR ÖZDEMİR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp ABD, İstanbul, Türkiye

E-mail: ozlem-bugur@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences.

Received: 15 Dec 2021

Received in revised form: 18 Apr 2022

Accepted: 09 May 2022

Available online: 12 May 2022

2619-9459 / Copyright © 2022 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Bu araştırmada, psikopati kavramının suçla ilişkisi, görece sınırlı sayıda araştırma yürütülmüş olan kadın mahpuslarda incelenmiştir. Araştırmada, kadın mahpuslarda suçla ilgili olabilecek değişkenler; sosyodemografik ve psikolojik faktörler incelenmiş ve kadınların suça karışmasıyla ilişkili olabilecek faktörler belirlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Psikopat sözcüğü kişiler arası ilişkileri, psikolojik ve nörofizyolojik özellikleri toplumun genelinden farklı olan bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır. İlk olarak Pinel tarafından 200 yıl önce ortaya atılan psikopati kavramı sonrasında Hare başta olmak üzere pek çok araştırmacı tarafından çalışılmıştır.¹ Hare yaptığı psikopat tanımında; psikopatları albenisi yüksek, manipülatif kendi idealini zalimce gerçekleştirmekten çekinmeyen, kırdığı kalplerde derin izler bırakan, gerçekten kopuk beklentisi ve boş cüzdani olan bireyler olarak tanımlamıştır.² Bununla birlikte tamamen içgörü ve empatiden yoksun bencilce kendi mutluluğu için kendi istekleri doğrultusunda hareket eden, sosyal kuralları çiğneyen kişiler olduklarını vurgulamıştır. Bu nitelikler göz önüne alındığında, psikopatlar suç işlemeye yatkın kimselerdir denebilir.³⁻⁵ Psikopati puanı yüksek olan tüm bireyler suça karışırılar genellemesi yapılamaz; ancak öfke ve şiddet eğilimi yüksek olduğu için bu kişilerin yüksek risk grubunda oldukları söylenebilir.⁶ Yapılan araştırmalara göre cezaevinde bulunan bireylerin %25'inin psikopat olduğu düşünülmektedir. Bu oran, psikopatinin suç davranışının ortaya çıkmasında önemli bir etken olabileceğini göstermektedir.⁷ Porter ve ark.nın Kanadalı mahkûmlar üzerinde yaptıkları çalışmada, hem istismarcı hem de tecavüzcü cinsel suçluların %64'ünün psikopat olduğunu belirtmişlerdir.⁸ Dürtüsellik, öfke ve suç tekrarı psikopati puanı yüksek olan bireylerde gözlemlenmektedir.⁹ Psikopati, suça yatkınlığı artıran, duygu yoksunluğu ve dürtüsellliği ile karakterize bir kişilik bozukluğudur.¹⁰

Psikopati, antisosyal kişilik bozukluğunun ağır bir şekli olarak ifade edilebilir. Antisosyal kişilik bozukluğu tanısı konan kişiler, her zaman psikopati tanısını karşılayacak özellikte olmamalarına karşın psikopati tanısı konanların hemen hemen tamamının antisosyal kişilik bozukluğu tanısını karşılayabil-

mektedirler.^{11,12} Kişilik bozuklukları “Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM)” IV’te eksen II’nin altında toplanmış iken; DSM-V’te bölüm III’te yer verilmiştir. DSM-IV’te antisosyal kişilik bozukluğu kavramının 2 temel bileşeni vardır. Birincisi 15 yaşından önce bir davranım bozukluğunun olmasıdır; örneğin evden kaçma, yalan söyleme gibi. İkinci bileşen ise bu antisosyal davranış örüntülerinin erişkinlikte de devam etmesidir. Erişkinlikte düzensiz çalışmama, kanun çiğneme, sınırlı tavırlar, fiziksel saldırganlık gibi özellikler bulunmaktadır. Kişilik bozuklukları kriterlerinin DSM-V’te de aynı kaldığını görmekteyiz. Erişkin Amerikan erkeklerinin %4’ünün, kadınlarının ise %1’inin antisosyal kişiliğe sahip oldukları tahmin edilmektedir.¹³ Psikopati teriminin “International Classification of Diseases-10”, DSM-IV-TR veya DSM-V’te gerçek bir denge olmadığı görülmektedir. Geleneksel olarak egosantizm, düzenbazlık, duygusal sığılık, çıkarıcılık, bencilik, empati kuramamak, suçluluk ya da pişmanlık gibi duygusal ve kişiler arası özellikler psikopatinin kavramsallaştırılması ve teşhisinde önemli rol oynaya gelmiştir.^{1,14}

Psikopati, antisosyal kişilik bozukluğu özellikleriyle karakterize bir kişilik örüntüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. Hare’e göre cezaevleri nüfusu genel nüfusa oranla 2-3 kat daha fazla antisosyal kişilik bozukluğu olan birey içermektedir; ancak psikopati revize edilmiş kontrol listesi dikkate alındığında tehlikelilik, şiddet ve mükerrer suç eğilimlerini yordamakta psikopati daha geçerlidir.¹⁵ Psikopati kontrol listesine göre psikopat tanısı alan suçlular almanlara göre dilsel ve duygusal bilgiyi işlemede ciddi farklılıklar göstermektedirler.¹⁶

Tüm dünyada erkek mahpusların sayısı, kadın mahpusların sayısından oldukça fazladır. Kadın mahpusların sayısı tüm hapisane nüfusunun %2-8’i arasında değişmektedir.¹⁷ Salekin ve ark.nın yaptıkları araştırmada, kadın mahkûmlarda psikopati yaygınlığının %15,5 olduğunu erkeklerde ise %25-30 arası olduğunu bulmuşlardır.¹⁸

Kadın mahkûmlarla gerçekleştirilen bir çalışmada, 528 kadın mahkûmun %9’unun psikopati puanının yüksek olduğu bilgisine ulaşılmıştır.¹⁹ Bazı çalışmalar, kadın psikopatların davranış süreçlerinin

erkek psikopatlarınkinden farklı olduğunu göstermektedir. Kadın psikopatların gerçekçi uzun süreli hedeflerinin daha düşük olduğu ve daha fazla cinsel suça karıştıkları gösterilmiştir.¹⁸ Kadın psikopatlar erkek psikopatlarla kıyasla daha düşük agresyon ve şiddet göstermektedir.²⁰ Bununla birlikte psikopati puanı yüksek olan kadınların suç tekrarının, psikopati puanı yüksek olan erkeklere göre daha düşük olduğu ve suç kariyerlerinin yine erkeklere göre daha geç yaşta başladığı bilinmektedir. Bununla birlikte kadın psikopatlar, erkek psikopatlarla benzer anormal duygusal tepkileri göstermedikleri söylenebilir.²¹

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ÖRNEKLEM

Araştırma, Türkiye’deki toplam 9 kadın ceza infaz kurumu arasından Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün uygun gördüğü 5 kadın ceza infaz kurumunda gerçekleştirilmiştir. Gerekli izinler alınarak toplam 3 izin ve enstitü onayı ile başlatılan araştırmanın örneklemini, çalışma ile ilgili bilgilendirilmiş ve onamı alınmış 304 kadın hükümlü ile birebir görüşmeler yapılarak oluşturulmuştur. 12/08/2015 tarihi 57292265-204.06.03-E.1281/127855 sayılı, “Kadın Mahkumlarda Psikopati ile Suç Tekrarı ve Suç Tipi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli etik kurulu kararı ile bu çalışma yapılmıştır. Çalışma Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak yürütülmüştür.

ARAÇLAR

Sosyodemografik özellikler ve suçla ilgili özellikler bilgi formu: Yapılan araştırmanın amacına dönük olarak, araştırmacı ve tez danışmanı tarafından geliştirilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri, yaşam öyküleri, aileleri ve aile ilişkileri ile hükümlü buldukları suç ve suça zemin hazırlayabileceği düşünülen genel bilgilerin alınabileceği bir soru formudur.

Levenson Psikopati Ölçeği [Levenson Self-Report Psychopaths Scale (LSRP)]: İki alt ölçek ve toplam 26 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte 16 soru birincil psikopatı, 10 soru ise ikincil psikopatı ölçmektedir. Birincil psikopati; vurdumduymaz, manipülatif, duygusuz, güvenilmez, bencilce diğer kişileri kullanma, yaşananlardan ders almama ve empati yapmama eğilimine işaret ederken; ikincil psikopati, ya da

nörotik psikopati, aşırı dürtüsellik ve yetersiz davranış kontrolü ile karakterize sosyal sapkınlığa işaret etmektedir. Birincil psikopatının genetik, ikincil psikopatının ise çevresel olduğu varsayılmaktadır. Birincil psikopatının dışarıya dönük, kendine güvenen, dominant ve kaygı düzeyi düşük; ikincil psikopatının ise içine kapanık, kendine güveni az, duygusal olarak değişken ve antisosyal hayat stilini benimsemiş kişileri içerdiği düşünülmektedir. Likert tipi bir ölçek olan LSRP’nin maddeleri “1-kesinlikle katılmıyorum” ve “4-kesinlikle katılıyorum” arasında puanlanmaktadır. LSRP’nin 3, 7, 10, 13, 15, 21 ve 26. maddeleri ters puanlanmaktadır. Yüksek puan fazla derecede psikopati özelliğine sahip olmayı ifade etmektedir. Orijinal ölçek güvenilirliği birincil psikopati için 0,83, ikincil psikopati için 0,63 olarak belirtilmiştir.²² Türkçeye uyarlanan LSRP’nin, birincil psikopati için değeri 0,76, test-tekrar test korelasyonu 0,77; ikincil psikopati için değeri 0,51, test-tekrar test korelasyonu 0,68 olarak belirlenmiştir.²³

YÖNTEM

Araştırma öncesi Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne araştırma hakkında detaylı bilgi verilmiş ve çalışmanın başlatılması için izinler alınmıştır. Çalışmaların gerçekleştirileceği cezaevleri aranarak, görüş günlerine denk gelmeyecek ve kurumun düzenini etkilemeyecek zamanlar belirlenmiş, bakanlığın belirttiği tarihler arasında ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama işlemi öncesinde cezaevlerinde görevli olan ceza infaz koruma memurları, psikologlar ve/veya sosyal hizmet uzmanları ile müdürlerinin de bilgisi dâhilinde temas kurulmuş; kadın hükümlüler çalışmayla alakalı olarak kendileri tarafından bilgilendirilmiştir. Katılımcılara yüksek lisans tezi kapsamında bir araştırma yapıldığı, katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı, sorulara cevap verme-vermeme, katılımı devam ettirme-sonlandırma konusunda kararlarına saygı duyulacağı hem sözlü olarak anlatılmış hem de yazılı olarak hazırlanan onay formları -okuma yazma bilmeyenlere okunarak- imzalatılmıştır. Her bir katılımcı ile birebir görüşülüp ortalama 40 dk zaman ayrılmıştır.

BULGULAR

Veriler yüz yüze görüşülerek toplam 304 kişiden toplanmıştır (Tablo 1).

TABLO 1: Katılımcıların cezaevlerine göre dağılımı.

Bulunulan cezaevi	n	Örneklemdaki %
Adana	40	13,2
Ankara	60	19,7
Denizli	40	13,2
Gebze	81	26,6
Kocaeli	83	27,3
Toplam	304	100

Çalışmaya katılan 304 mahkûmun yaş ortalaması 36 olup, yaş aralığı 18-65 arasında değişkenlik göstermiştir. Ortalama psikopati puanlarının diğer değişkenlere göre farklılıkları tek yönlü varyans analizi, bağımsız örneklem t-testi, Pearson korelasyon katsayısı testi ve ki-kare testi ile incelenmiştir.

Katılımcıların sadece %28'i (n=85) lise mezun veya daha yüksek eğitime sahip iken %10'u (n=31) okuryazar değildir.

Katılımcıların %1'i (n=3) suç sayılan hırsızlığı bir meslek olarak kabul ettiklerini ve bu mesleği icra ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların, %39,5'i (n=120) işsiz, %44,7'si (n=136) ise vasıfsız işçi statüsü ile çoğunlukla geçici işlerde çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların, %58,6'sı (n=178) etrafındaki insanlara nadiren yakınlık hissettiğini veya hiçbir zaman yakınlık hissetmediğini belirtmişlerdir (Tablo 2).

Katılımcılara cezaevinde ziyaretlerine gelen kimsenin olup olmadığı sorulduğunda %31,6'sı (n=96) ziyarete gelen kimsenin olmadığını belirtmiştir.

Çalışmaya katılan mahkûmların %27,6'sı (n=84) psikolojik bir rahatsızlığa sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara hayatlarının herhangi bir evresinde psikolojik destek alıp almadıkları sorulduğunda %71,4'ü (n=217) almadığını; psikolojik rahatsızlığı olan kişiler arasından %28,6'sı (n=87) ise psikolojik destek aldığını belirtmiştir.

Katılımcılara anne-babalarının hayatta olup olmadıkları sorulmuştur. Buna göre %28,3'ü (n=86) annesinin vefat ettiğini; %40,8'i (n=124) babasının vefat ettiğini söylemiştir.

Katılımcılara aileleri ile ne kadar yakın oldukları sorulduğunda %35,5'i (n=108) çok uzak veya uzak olduklarını, %63,9'u (n=194) yakın olduklarını veya çok yakın olduklarını belirtmişlerdir. Kardeşleri ile yakınlıkları sorulduğunda ise %22,1'i (n=98) çok uzak olduklarını veya uzak olduklarını, %65,9'u (n=197) yakın olduklarını, %31,3'ü (n=95) çok yakın olduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılara aile de suç işlemiş bir başka kişi daha olup olmadığı sorulduğunda %51,6'sı (n=157) olmadığını, %48'i (n=146) kendisi dışında suça karışmış kişi veya kişiler olduğunu söylemişlerdir.

Katılımcılara hükümlü oldukları suç sorulmuştur. Mahkûmların %40'ı (n=120) şahsa yönelik şiddet suçu, %35'i (n=106) ise mala yönelik işlenmiş suçlardan dolayı cezaevinde bulunmaktadır. Suç tiplerindeki bir diğer yoğunlaşma ise örneklemin %14'ünü (n=42) oluşturan örgütlü veya örgütsüz uyuşturucu suçlarıdır (Tablo 3). Çalışmaya katılan kadın mahkûmların %29,6'sı (n=90) ise daha önce suça karıştığını ve mükerrer suçu olduğunu belirtmişlerdir. Ortalama suça başlama yaşı bu çalışmaya göre 26'dır.

TABLO 2: Katılımcıların çevrelerindeki karşı hissettikleri yakınlığı gösteren dağılım.

Duyulan yakınlık	n	%
Hissetmez	41	13,5
Nadiren	137	45,1
Her zaman	126	41,4
Toplam	304	100

TABLO 3: Katılımcıların hükümlü buldukları suça göre dağılımları.

	n	%
Hırsız, yankesici, dolandırıcı, bilişim, zimmet, sahtecilik	106	34,9
Şahsa yönelik gasp, darp, tehdit, yaralama, cinayet	120	39,5
Cinsel suçlar kaçırma, taciz, tecavüz, yataklık, istismar	2	0,7
Fuhuş yapma, aracılık etme	12	3,9
Örgüt, siyasi	3	1
Ticari suçlar, borç, vs.	5	1,6
Uyuşturucu/örgütlü, örgütsüz	42	13,8
İnsan ticareti	3	1
Birden fazla suçu var	7	2,3
Toplam	300	98,7

Katılımcılara intihar girişiminde bulunup bulunmadıkları sorulduğunda %27,3'ü (n=83) en az bir kez intihar girişiminde bulunduğunu belirtmiştir. İntihar girişiminde bulunanların %18,4'ü (n=56) birden fazla kez intihar girişiminde bulunduğunu belirtmiştir. Katılımcılara herhangi bir kendine zarar verme davranışında bulunup bulunmadıkları sorulduğunda %26'sı (n=79) bulunduğunu belirtmişlerdir.

Üç yüz dört kadın mahkûmdan alınan bilgilere göre katılımcıların %41'i [standart sapma (SS)=13,25] total psikopati düzeyine sahip, %23'ü (SS=9,01) birincil psikopati düzeyine sahip olup; %17'si (SS=5,82) ise ikincil psikopati puanına sahiptir (Tablo 4).

Mükerrer suç işlemiş katılımcılardan okuldaki başarılarını değerlendirmeleri istendiğinde %56,6'sı (n=51) orta veya üstü bir başarıya sahip olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte yalnızca %7,8'i (n=7) okuldayken disiplin cezası aldığını belirtmiştir.

Mükerrer suçluların çevrelerindeki insanlara karşı %13'ünün (n=12) yakınlık hissetmediği, %42'sinin ise nadiren yakınlık hissettiği görülmüştür.

Mükerrer suç işlemiş katılımcıların %36,7'si (n=33) kendisini ziyarete gelen kimsenin olmadığını belirtmiştir. Mükerrer suç işlemiş katılımcılardan %40'ı (n=36) fiziksel bir rahatsızlığı olduğunu, %37,8'i (n=34) psikolojik bir rahatsızlığı olduğunu, %24,4 (n=22) psikolojik destek aldığını, %18,9'u (n=17) psikolojik bir rahatsızlığa bağlı olarak ilaç kullandığını belirtmiştir.

Mükerrer suç işlemiş katılımcıların %73,3'ü (n=66) ailesiyle büyüdüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte %35,6'sının (n=32) annesi, %47,8'inin (n=43) ise babası vefat etmiştir. Yüzde 3,3'ü (n=3) tek çocuk olduğunu ya da bir kardeşi olduğunu belirtmiştir.

Mükerrer suç işlemiş bireylerin annelerini kaybettikleri yaş ortalaması 19,8 (SS=13,70); babalarını kaybettikleri yaş ortalaması ise 16,2'dir (SS=12,3).

Aile yakınlıkları sorulduğunda, mükerrer suç işlemiş bireylerin %56,6'sı (n=51) aileleriyle çok uzak veya uzak olduklarını; %50'si (n=45) kardeşleriyle çok uzak veya uzak olduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte %77,8'i (n=70) ailesinde suç işlemiş başka kimselerin olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre ortalama toplam, birincil ve ikincil psikopati puanları tek yönlü varyans analizi ile incelendi. Ortalama birincil psikopati puanının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulundu $F(5,298)=7,56$; $p<,001$.

Ortalama ikincil psikopati puanının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulundu $F(5,298)=5,59$; $p<,001$.

Total psikopati puanının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulundu $F(5,298)=8,26$; $p<,001$.

Gruplar arası anlamlı farklılıkları incelemek için Tukey HSD testi uygulanmıştır. Ortalama birincil psikopati ile okul başarısı analizine göre okul başarısını kötü olarak değerlendirenlerin ortalama birincil psikopati puanı (ortalama=31,2, SS=9,60), orta olarak değerlendirenlerden (ortalama=23,2, SS=8,57) ve iyi olarak değerlendirenlerden (ortalama=21,1, SS=7,71) anlamlı derecede yüksektir ($p=0,00$). Katılımcıların okul başarıları ile ortalama ikincil psikopati düzeyleri için yapılan Tukey HSD testine göre okul başarısını çok kötü bulanların ortalama ikincil psikopati puanı (ortalama=22,6, SS=6,15), orta bulanların (ortalama=18,5, SS=5,69) ve iyi bulanların (ortalama=16,7, SS=5,53) ikincil psikopati puanından anlamlı derecede yüksektir ($p=0,00$). Total psikopati puanları ile okul başarı durumları incelendiğinde, okul başarısını kötü bulanların ortalama total psikopati puanı (ortalama=53,8, SS=14,08) orta bulanların (ortalama=41,7, SS=12,50) ve iyi bulanların (ortalama=37,9, SS=11,45) total psikopati puanından anlamlı derecede yüksektir ($p=0,00$). Bununla birlikte okul başarısını orta bulanların ortalama total psikopati puanı (ortalama=41,7, SS=12,50), kötü bulanların ve (ortalama=53,8, SS=14,08) iyi bulanların

TABLO 4: Alınan ortalama psikopati puanlarının istatistiği.

	n	Ortalama	SS	Minimum	Maksimum
Total psikopati	304	41,1	13,25	0	76
Birincil psikopati	304	23,1	9,01	0	48
İkincil psikopati	304	17,9	5,82	0	29

SS: Standart sapma.

(ortalama=37,9, SS=11,45) total psikopati puanından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p=0,00$).

Katılımcıların ekonomik gelir düzeyleri ile ortalama total, birincil ve ikincil psikopati puanları varyans analizi ile incelenmiştir. Ortalama birincil psikopati puanının ekonomik gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur $F(2,300)=5,42$; $p<0,01$.

Birincil psikopati ile sosyal çevrelerine yakınlık hissetme puanlarına göre sosyal çevrelerine karşı yakınlık hissetmeyenlerin ortalama birincil psikopati puanları (ortalama=27,2, SS=10,02), nadiren yakınlık hissedenlerin (ortalama=22,6, SS=8,41) ve her zaman yakın hissedenlerin (ortalama=22,5, SS=9,02) puanlarından anlamlı derecede yüksektir $p<0,05$ (Tablo 5). Ortalama ikincil psikopati puanlarının katılımcıların sosyal çevrelerine duydukları yakınlığa göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur $F(2,301)=3,44$; $p<0,01$.

Ortalama ikincil psikopati puanlarının psikolojik rahatsızlığı olanlarda (ortalama=19,4, SS=5,88) olmayanlardan (ortalama=17,4, SS=5,72) anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi $t(302)=-2,620$, $p=0,01$.

Ortalama total psikopati puanlarının psikolojik rahatsızlığı olanlarda (ortalama=44,6, SS=13,45) olmayanlardan (ortalama=39,8, SS=12,96) anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi $t(302)=-2,817$, $p<0,01$.

Katılımcılara babaları vefat ettiğinde kaç yaşında oldukları sorulmuş ve alınan cevaplara göre birincil psikopati, ikincil psikopati ve total psikopati puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan Pearson korelasyon katsayısı analizine göre baba vefat ettiğinde içinde olunan yaş ile birincil psikopati arasında negatif yönlü anlamlı ($r=-0,218$) bir ilişki vardır $p<0,05$. Bununla birlikte

baba vefat ettiğinde içinde olunan yaş ile total psikopati puanı arasında da negatif yönlü anlamlı ($r=-0,233$) bir ilişki vardır $p<0,05$.

Katılımcıların ailelerine duydukları yakınlık ile ortalama total, birincil ve ikincil psikopati puanlarındaki değişiklikler tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Buna göre aileye duyulan yakınlık ile birincil psikopati puanının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulundu $F(3,298)=7,17$; $p<0,01$.

Aileye duyulan yakınlık ile ortalama ikincil psikopati puanının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulundu $F(3,298)=5,00$; $p<0,01$.

Total psikopati puanlarının katılımcıların ailelerine duydukları yakınlığa göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur $F(3,298)=7,93$; $p=0,00$.

Cezaevinde disiplin cezası alma değişkeninin birincil, ikincil ve total psikopati puanları üzerinde farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem t-testi ile incelendi. Ceza almış olanların ortalama birincil psikopati puanlarının (ortalama=25,5 SS=8,31) ceza almamış olanlardan (ortalama=22,5, SS=9,10) anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi, $t(302)=-2,627$, $p<0,05$.

Katılımcıların okul başarısını nasıl değerlendirdiklerinin mükerrer suç işleyenlerle işlemeyenler üzerine dağılımı ki-kare testi ile incelenmiştir. Buna göre dağılım $\chi^2(2)=17,3$, $p=0,000$ anlamlı düzeyde değişiklik göstermektedir, okul başarısını başarısız değerlendirenlerin %69'u mükerrer suçtan mahkûmken, başarılı görenlerin sadece %19'u mükerrer suçtan mahkûmdur.

Katılımcıların babalarının hayatta olması ile mükerrer suç arasında anlamlı bir fark olup olmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelendi. Yapılan analize göre bu 2 değişken arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur $t(66)=-2,355$, $p<0,05$.

TABLO 5: Sosyal çevreye duyulan yakınlık ile ortalama birincil psikopati puanı.

	n	Ortalama	SS	sd	F	p değeri
Hissetmez	41	27,2	10,02	2	4,86	0,008
Nadiren	137	22,6	8,41			
Her zaman	126	22,5	9,02			
Toplam	304	23,1	9,01			

SS: Standart sapma; sd: Serbestlik derecesi.

TABLO 6: Suç tipine göre mükerrer suç işleme durumu.

Suç tipi	Mala yönelik şiddet içermeyen	n	Mükerrer	
			Hayır	Evet
			51	55
		% mükerrer içinde	%27,0	%65,5
	Şiddet içeren şahsa yönelik, cinsel, insan ticareti	n	110	15
		% mükerrer içinde	%58,2	%17,9
	Uyuşturucu	n	28	14
		% mükerrer içinde	%14,8	%16,7
Toplam		n	189	84
		% mükerrer içinde	%100,0	%100,0

Katılımcıların kardeş sayıları ile mükerrer suç arasında anlamlı bir fark olup olmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelendi. Yapılan analize göre bu 2 değişken arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur $t(300)=3,802$, $p=0,000$.

Katılımcıların medeni durumlarının mükerrer suç işleme üzerine dağılımı ki-kare testi ile incelenmiştir. İki arasında $\chi^2(3)=17,50$, $p=0,001$ anlamlı düzeyde bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre bekâr olanların %12'si mükerrer suç işlemişken, %10'u mükerrer suç işlememiştir. İlişkisi olanların %12'si mükerrer suç işlememişken, %3'ü mükerrer suç işlemiştir. Evli olanların %35'i mükerrer suç işlememişken, %58'i mükerrer suç işlemiştir. Dul veya boşanmış olanların %42'si mükerrer suç işlememişken, %25'i mükerrer suç işlemiştir.

Ailede suç olup olmamasının mükerrer suç işleme üzerine dağılımı ki-kare testi ile incelenmiştir. Dağılımda anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür $\chi^2(1)=44,47$, $p=0,000$. Buna göre ailesinde suç öyküsü olanların %77'si mükerrer suç işlemiş olup, %35'i mükerrer suç işlememiştir.

Çalışmaya katılan mahkûmların işledikleri suç tiplerinin mükerrer suç işleme üzerine dağılımı ki-kare testi ile incelenmiştir, dağılımın anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir, $\chi^2(2)=42,99$, $p=0,000$. Buna göre mala yönelik hırsızlık, gasp, yankesicilik, dolandırıcılık, sahtecilik ve benzeri şiddet içermeyen suçlara karışmış kişilerin %65'i mükerrer suçtan mahkûmdur. Yüzde 27'si mükerrer suç işlememiştir. Şahsa yönelik şiddet içeren tehdit, gasp, darp, cinayet, yaralama gibi suçlar işleyenlerin %58'i

mükerrer suç işlememiş, %17'si mükerrer suç işlemiştir.

Şahsa yönelik şiddet içeren suçlar işleyenlerin ilk suç yaşı (ortalama=28,2, SS=11,13), mala yönelik şiddet içermeyen suçlar işleyenlerden (ortalama=23,2 SS=10,81) anlamlı derecede yüksektir $p=0,000$ (Tablo 6).

TARTIŞMA

Kadınlarda psikopati, literatürde daha az ele alınan bir konu olmuştur.²⁴ Bu durum, kadın mahkûm popülasyonunun erkek mahkûmlara oranla daha az olmasından ileri geliyor olabilir. Dolayısıyla bu çalışma, literatürde bulunan sınırlı sayıdaki kadın psikopatlarla dair bilgiye katkı sağlamıştır.

Psikopati puanı ile ilk suça başlama yaşı arasındaki ilişki incelendiğinde, ortalama birincil psikopati ve total psikopati puanları ile anlamlı bir ilişki bulunmazken; ortalama ikincil psikopati puanı ile ilk suç yaşı arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kadın ne kadar erken suç işlemeye başlarsa, ikincil psikopati puanı da o kadar yüksek görülmektedir. Birincil psikopatlar literatüre göre çok daha erken yaşta başlayan istikrarlı bir suç kariyeri sürdürürler. Oysa bu çalışmada, kadın suçlular için erken suça başlamayla ilişkili değişken birincil değil ikincil psikopatidir. Bu bulgu, Hare ve ark.nın kadın psikopatlarla ilgili çok daha karmaşık duygusal süreçlerle ve erkeklerden farklı bir mekanizmayla suç işlediklerine dair iddiasıyla paraleldir.²⁵ Bununla birlikte psikopati puanı yüksek olan kadınların, erkeklerine benzer tutum ve davranışlar sergileme ihtimalinin

yüksek olduğu düşünülebilir.²¹ Salekin ve ark.nın araştırmasına göre psikopati puanı yüksek olan kadınların suç davranışları, erkek olanlara göre farklılaşmaktadır.¹⁸ Kadınlarda şiddete daha az rastlanmaktadır ve kadınların davranışları ikincil psikopati olarak değerlendirilmeye daha uygundur.

Kadınların işledikleri suç tipleriyle suç tekrarları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, mala yönelik işlenen hırsızlık, gasp, yankesicilik, dolandırıcılık, sahtecilik, zimmet ve benzeri şiddet içermeyen suçlara karışmış kişilerin %65'i mükerrer suç işlerken, şahsa yönelik şiddet içeren tehdit, gasp, darp, cinayet, yaralama gibi suçlar işleyenlerin yalnızca %17'si mükerrer suç işlemiştir. Bu durum, hırsızlık ve mala yönelik suçlarda erken yaşta başlayan ve yaşam boyu süreğenlik gösteren bir "kariyer"i işaret ediyor olabileceği düşünülmektedir. Öte yandan dünyada kadın suçluluğu, yoksullukla yakından ilişkilendirilmektedir.²⁶ Dolayısıyla kadınların mala yönelik tekrar eden suçlar işlemeleri, kadın suçluların demografik özellikleriyle de ilişkilendirilebilir. Kadın mahkûmlar üzerinde yapılan çalışmalara bakıldığında zaman, suça karışmış kadınlarla ilgili ekonomik ve sosyal açıdan toplumun dezavantajlı kesimlerinden gelmekte oldukları; genellikle genç, işsiz, eğitim düzeyi düşük ve bakıma muhtaç çocuklara sahip oldukları görülmektedir.²⁷ Kadın suçluluğunun ekonomik nedenlere dayanması, suçluluğun mala yönelik tekrar eden yönünde mükerrerlik göstermesini etkileyebilir. Ayrıca ikincil psikopati puanı kadınlarda daha yüksek çıktığı ve literatür erkek mahkûmların daha çok değerlendirilmesiyle oluşturulduğu için kadınlarla ilgili daha az bilgiye ulaşılmış olabilir.²⁴ Elde edilen bilgilerin çoğunun birincil psikopati puanı yüksek olan erkek mahkûmlardan alındığı düşünülmektedir.

Sosyal çevreye duydukları yakınlıkla ortalama psikopati puanları değerlendirildiğinde, çoğunluğun kendini nadiren yakın ilişkiler kurması, Hare'in belirttiği gibi sosyal çevreyle yüzeysel ilişkiler kurmaları temel özelliğiyle tutarlı bir bilgi olduğu görülmektedir.¹ Psikopatlar toplum içinde zararsız, kendi hâlinde, utangaç ve hatta kibar insanlar olarak tanınmalarına rağmen hissiz, vicdansız, çıkarıcı, düşüncesizce davranan ve güvenilmez bireylerdir.²⁸ Dolayısıyla kendilerinin sosyal çevreye duydukları yakınlık düşük olduğu hâlde farklı bir tutum sergile-

yerek, sosyal çevre tarafından farklı görülüyor olmaları bir çeşit kamuflej olarak değerlendirilebilir.

Babayı erken yaşta kaybetme ve kardeş sayısı ortalama psikopati puanıyla ilişkili bulunmuştur. Anne kaybı ile benzer bir ilişki görülmemiştir. Babanın olmamasının, otorite boşluğu, süpervizyon eksikliğine yol açtığı düşünülebilir. Elde edilen bulgular toplu olarak değerlendirildiğinde, mahpus kadınlarda psikopatinin sosyodemografik değişkenlerle ilişkili olduğunu göstermektedir, öncelikli yorum, psikopati biyopsikososyal birçok değişkenin etkileşimiyle ortaya çıkan bir kişilik ve davranış örüntüsü olsa da sosyal çevre ve aile özelliklerinin psikopatiyi baskılama ve kriminal davranışın ortaya çıkıp çıkmamasında kilit rol oynadığıdır. Araştırmada elde edilen bulgular, ayrıca suç tekrarının da sosyodemografik değişkenlerle ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, kadınlarda psikopati ve suç tekrarını inceleyen sınırlı sayıdaki araştırmalardan biri olması açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmada elde edilen bulgular, literatürü destekler niteliktedir ve kadınlarda psikopatinin erkeklerden daha farklı bir şekilde ortaya çıktığını göstermektedir.

SONUÇ

Eldeki bilgiler, bu çalışmada da literatürdeki diğer araştırmalar gibi "başarısız", ele geçirilen, yakalanan suç işlemiş kişilerden toplanmıştır. Toplumda yaşamakta olan, çeşitli suçlara karışmış ve yakalanmamış kişilerden de bilgi elde etmek önemli bir katkı sağlayacaktır. Bunun için "normal" popülasyonla yürütülen suç araştırmalarına psikopati ile ilgili sorular eklenmesi düşünülebilir. Psikopati ve suç tekrarı için mahkûm popülasyonu dışında bir popülasyondan veri toplanması, risk önleme çalışmaları yapılabilmesini kolaylaştırabilir.

Cinsiyet farklılıkları aynı zamanda kişilik özelliklerinde gözlemlenebilir. Kadınlar stres reaksiyonunun ölçümünde, sosyal kapanma ve davranışsal kısıtlamalarda yüksek skor almaktadırlar; fakat erkekler saldırganlık ölçümünde, baskınlıkta ve eyleme geçmede daha yüksek skor almaktadırlar.²⁹ Yani birincil psikopati puanı yüksek olanlardan ziyade ikincil psikopati ile ölçülen özellikleri kadınları

tekrarlayan suç işleme davranışına yöneliyor olabilir.

Baba kayıplarıyla psikopati puanları arasındaki ilişkinin anlamlı çıkması, ileriki çalışmalarda babaların kayıplarıyla ilgili detaylı bilgi alınmasının önemli ve gerekli olduğu kanısını uyandırmıştır. Babanın otoritesinin aile içindeki varlığının gencin antisosyal davranım eğilimini baskılamada ve denetim altında tutmada bir rolü olabileceği düşünülmüştür. Yine aynı bulgudan hareketle gençlerin okul başarılarından bağımsız olarak okul sistemi içinde tutulmaları da davranışlarını denetim altına alabilmek için önemli olabilir. Kadınlarda suçu önlemek adına kadın yoksulluğu ile mücadele çalışmalarının artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Türkiye’de de literatüre benzer bir şekilde kadınların suça karışmasında yoksulluğun önemli bir rolü olduğu görülmüştür. Bununla birlikte okullardaki sistem dolayısıyla başarısız veya adaptasyon sorunu olan gençlerin, okul dışına atılmasının suç işleme potansiyellerini artırdığı düşünülmektedir. Bu konuyla ilgili yeni düzenlemeler yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda kadın mahkûmlarla ilgili çok az bilgiye rastlanmıştır. Çoğunlukla erkek mahpuslardan gelen bilgiler yer yer kadın mahpuslardan elde edilen bilgilerden farklılaşabilmektedir. Dolayısıyla kadınlarla ilgili yapılacak çalışmalar, literatürdeki eksikliği doldurmaya yarayacaktır. Son olarak psikopati ölçüm araçları dahi

erkek mahkûmlardan gelen veriler doğrultusunda geliştirilmekte ve güncellenmektedir. Psikopatının ve suç tipinin cinsiyetler arasında değişebileceği öngörülmektedir. Dolayısıyla kadın popülasyonu için de uygun ölçeklerin geliştirilmesi çalışmaların sağlamlığını artıracaktır.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Tasarım:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Denetleme/Danışmanlık:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Analiz ve/veya Yorum:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Kaynak Taraması:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Makalenin Yazımı:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Eleştirel İnceleme:** Aslı Aktaş Mitrani, Özlem Buğur Özdemir; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Özlem Buğur Özdemir.

KAYNAKLAR

- Hare RD, Hart SD. Psychopathy, mental disorder, and crime. In: Hodgins S, ed. *Mental Disorder and Crime*. 1st ed. Newbury Park, Calif.: Sage Publications, Inc; 1993. p.104-15.
- Hare RD. Psychopaths: New trends in research. *The Harvard Mental Health Letter*. 1995;12(3):4-5.
- Lengerli A. Eş şiddeti suçu ile ilişkili olabilecek psiko-sosyal faktörlerin belirlenmesi ve suç analizi [Yüksek lisans tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi; 2010. [Link]
- Engeller A. Antisosyal kişilik bozukluğuna eğilimli ergenlerin psikopatolojik ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 1999. [Link]
- Engeller A. Psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğu [Doktora tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 1995. [Link]
- Temelli E, Kaya S, Kazgan MH, Yılmaz NA, Ayar E, Yükseloğlu EH. Karanlık üçlü kişilik özelliklerinde genetiğin rolü. *Adli Tıp Bülteni*. 2021;26(3):197-204. [Crossref]
- Morse SJ. Psychopathy and criminal responsibility. *Neuroethics*. 2008;1(3):205-12. [Crossref]
- Porter S, Fairweather D, Drugge J, Hervé H, Birt A, Boer DP. Profiles of psychopathy in incarcerated sexual offenders. *Criminal Justice and Behavior*. 2000;27(2):216-33. [Crossref]
- Martin S, Zabala C, Del-Monte J, Graziani P, Aizpurua E, Barry TJ, et al. Examining the relationships between impulsivity, aggression, and recidivism for prisoners with antisocial personality disorder. *Aggression and violent behavior*. 2019;49:101314. [Crossref]
- Mine ÜN, Akbaş Y, Erbaş O. Psikopati [Psychopathy]. *İstanbul Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Tıp Dergisi*. 2018;4(4):225-8. [Crossref]
- Ates MA, Algul A, Gulsun M, Gecici O, Ozdemir B, Basoglu C, et al. Antisosyal kişilik bozukluğu olan genc erkeklerde aleksitimi, saldırganlık ve psikopati ilişkisi [The relationship between alexithymia, aggression and psychopathy in young adult males with antisocial personality disorder]. *Archives of Neuropsychiatry*. 2009;46(4):135-40. [Link]

12. Hare RD, Clark D, Grann M, Thornton D. Psychopathy and the predictive validity of the PCL-R: an international perspective. *Behav Sci Law*. 2000;18(5):623-45. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
13. Robins LN, Helzer JE, Weissman MM, Orvaschel H, Gruenberg E, Burke JD Jr, et al. Lifetime prevalence of specific psychiatric disorders in three sites. *Arch Gen Psychiatry*. 1984;41(10):949-58. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
14. Cleckley, H. *The Mask of Sanity*. 5th ed. Mosby, Georgia: Medical College of Georgia, Augusta; 1988. [[Link](#)]
15. Hare RD. *Hare Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R): Technical Manual*. 2nd ed. North Tonawanda, NY: MHS, 2003.
16. Hare RD. The Hare PCL-R: Some issues concerning its use and misuse. *Legal and Criminological Psychology*. 1998;3(1):99-119. [[Crossref](#)]
17. Fair, Helen, Coyle A. *A Human Rights Approach to Prison Management: Handbook for Prison Staff*. 3rd ed. isbn = {978-0-907904-33-5}
18. Salekin RT, Rogers R, Sewell KW. Construct validity of psychopathy in a female offender sample: a multitrait-multimethod evaluation. *J Abnorm Psychol*. 1997;106(4):576-85. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
19. Bartol C, Bartol A. *Criminal Behavior: A Psychological Approach*. 10th ed. Boston: Pearson; 2014.
20. Mulder RT, Wells JE, Joyce PR, Bushnell JA. Antisocial women. *Journal of Personality Disorders*. 1994;8(4):279-87. [[Crossref](#)]
21. Sutton SK, Vitale JE, Newman JP. Emotion among women with psychopathy during picture perception. *J Abnorm Psychol*. 2002;111(4):610-9. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
22. Levenson MR, Kiehl KA, Fitzpatrick CM. Assessing psychopathic attributes in a noninstitutionalized population. *J Pers Soc Psychol*. 1995;68(1):151-8. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
23. Engeler A, Yargic I. Kişiler arası tepkisellik indeksi: empatinin çok boyutlu ölçümü [Interpersonal reactivity index: measurement of empathy multidimensionally]. *Yeni Symposium*. 2007;45(3):119-27. [[Link](#)]
24. Thomson ND. An Exploratory Study of Female Psychopathy and Drug-Related Violent Crime. *J Interpers Violence*. 2020;35(3-4):794-808. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
25. Hare RD, Hart SD, Harpur TJ. Psychopathy and the DSM-IV criteria for antisocial personality disorder. *J Abnorm Psychol*. 1991;100(3):391-8. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
26. Women in Prison Project. *Published Status Report*, 2002. [[Link](#)]
27. Bastick M, Townhead L. Women in prison: a commentary on the UN standard minimum rules for the treatment of prisoners. Quaker United Nations Office. 2008. [[Link](#)]
28. Porter S, Woodworth M. "I'm sorry I did it... but he started it": a comparison of the official and self-reported homicide descriptions of psychopaths and non-psychopaths. *Law Hum Behav*. 2007;31(1):91-107. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
29. Hicks BM, Vaidyanathan U, Patrick CJ. Validating female psychopathy subtypes: differences in personality, antisocial and violent behavior, substance abuse, trauma, and mental health. *Personal Disord*. 2010;1(1):38-57. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]